

การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดราชบุรี

Good Governance Administration of Educational Institutions
under the Ratchaburi Provincial Office of Learning Encouragement

Received : 11 November 2025

Revised : 24 November 2025

Accepted : 25 November 2025

ภูรินทร์ อินทร์รักษ์¹

Phurin Inrak

ชัตติยา ดวงสำราญ²

Khattiya Duangsamran

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบ 1) การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดราชบุรี และ 2) แนวทางการพัฒนาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดราชบุรี กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้อำนวยการสถานศึกษา ข้าราชการครู พนักงานราชการทั่วไป ครูอาสาสมัคร ครู กศน.ตำบล จำนวนทั้งสิ้น 108 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ และแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง สถิติที่ใช้ในการวิจัยคือ ความถี่ ร้อยละ ค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า

1. การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดราชบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปน้อย คือ หลักความเสมอภาค หลักการมีส่วนร่วม/การพยายามแสวงหาฉันทมติ หลักประสิทธิผล หลักการกระจายอำนาจ หลักนิติธรรม หลักประสิทธิภาพ หลักเปิดเผย/โปร่งใส หลักคุณธรรม/จริยธรรม หลักการตอบสนอง และหลักการรับผิชอบ/สามารถตรวจสอบได้ตามลำดับ
2. แนวทางการพัฒนาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดราชบุรี มีจำนวน 10 แนวทาง

¹ นักศึกษาปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

Master's Degree student in Educational Administration, Faculty of Education Silpakorn University, Thailand

² อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

Advisor, Assistant Professor Dr., Department of Educational Administration, Faculty of Education Silpakorn University, Thailand

Corresponding Author E-mail Address: accord9419@gmail.com

คำสำคัญ: การบริหาร, หลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษา, สำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดราชบุรี

Abstract

The objectives of this research are to determine 1) Good Governance Administration of Educational Institutions under the Ratchaburi Provincial Office of Learning Encouragement, and 2) guidelines for Good Governance Administration of Educational Institutions under the Ratchaburi Provincial Office of Learning Encouragement. the sample group consists of 108 individuals, including school directors, government teachers, general government employees, volunteer teachers, and district-level non-formal education teachers. the research tools used include questionnaires and semi-structured interviews focusing on the Good Governance Administration of Educational Institutions under the Ratchaburi Provincial Office of Learning Encouragement. the statistical methods used in the research are frequency, percentage, arithmetic mean, standard deviation, and content analysis.

The research findings indicate that:

1. The administration based on Good Governance Administration of Educational Institutions under the Ratchaburi Provincial Office of Learning Encouragement of Learning Promotion was, overall, at a high level. When considered by aspect, it was found that all aspects were at a high level. Ranked in descending order by their arithmetic mean scores, they are: the Principle of Equity, the Principle of Participation/Consensus-oriented, the Principle of Effectiveness, the Principle of Decentralization, the Principle of Rule of Law, the Principle of Efficiency, the Principle of Transparency, the Principle of Ethics, the Principle of Responsiveness, and the Principle of Accountability, respectively.

2. There are 10 guidelines for developing Good Governance Administration of Educational Institutions under the Ratchaburi Provincial Office of Learning Encouragement of learning encouragement management according to the principles of good governance for administrators of educational institutions under the ratchaburi provincial office of learning encouragement as follows.

Keywords: Administration, Good Governance of Educational Institutions, the office of Learning Encouragement Ratchaburi Province.

บทนำ

ปัจจุบัน สถานการณ์ทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และการบริหารทั้งในและต่างประเทศ มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและต่อเนื่อง เนื่องจากความก้าวหน้าด้านเทคโนโลยีการสื่อสารและกระแสโลกาภิวัตน์ ส่งผลให้ประเทศไทยจำเป็นต้องปรับตัว โดยนำหลักธรรมาภิบาล (Good Governance) มาใช้ในการบริหารบ้านเมือง เพื่อให้ระบบการบริหารมีประสิทธิภาพ แข่งขันกับต่างประเทศได้ และนำไปสู่ความสงบสุขและการพัฒนาที่ยั่งยืนของประเทศ หลักธรรมาภิบาลจัดเป็นแนวคิดสำคัญในการบริหารงาน และการปกครองในปัจจุบัน เพราะโลกปัจจุบันได้หันไปให้ความสนใจกับเรื่องของโลกาภิวัตน์และหลักธรรมาภิบาล หรือการบริหารจัดการที่ดีมากขึ้นแทนการสนใจเรื่องการพัฒนาอุตสาหกรรมดังแต่ก่อนเพราะกระแสการพัฒนาเศรษฐกิจมีความสำคัญกระทบถึงกัน การติดต่อสื่อสาร การดำเนินกิจกรรมในที่หนึ่ง มีผลกระทบต่ออีกที่หนึ่งการพัฒนาเรื่องของเมืองการปกครองได้มุ่งให้ประชาชนเป็นศูนย์กลางมากขึ้น หากจะให้ประเทศมีการเจริญเติบโตอย่างยั่งยืน การมุ่งดำเนินธุรกิจหรือปฏิบัติราชการต่าง ๆ โดยไม่ให้ความสนใจถึงเรื่องของสังคมประชาชนและสิ่งแวดล้อมจึงเป็นไปไม่ได้อีกต่อไป การบริหารจัดการที่ดีจึงเข้ามาเป็นเรื่องที่ทุกภาคส่วนให้ความสำคัญ และเริ่มมีการนำไปปฏิบัติกันมากขึ้นปัจจุบันมีเทคโนโลยีหลายอย่างเกิดขึ้นใหม่และเข้ามามีบทบาทสำคัญในการเปลี่ยนแปลงโลกอย่างพลิกผันเป็นการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างคาดไม่ถึงโดยมีรูปแบบการดำเนินการใหม่ ๆ มาแทนรูปแบบการดำเนินการแบบเดิม และมีผลกระทบในวงกว้างทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคม ประกอบกับตัวเร่งที่ทำให้ความพลิกผันนี้เปลี่ยนแปลงได้รวดเร็ว เช่น การเกิดโรคระบาดไวรัส การเกิดมลพิษทางสิ่งแวดล้อม ความขัดแย้งในประเทศและระหว่างประเทศ ฯลฯ จากกระแสการเปลี่ยนแปลงของโลกดังกล่าว ส่งผลกระทบให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจสังคมและการเมืองทั่วโลกประเทศใดที่มีการเตรียมความพร้อมก็จะสามารถเผชิญและแก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งในปัจจุบันนี้ต่างชาติได้ให้ความสำคัญต่อการสร้างระบบในการบริหารจัดการที่ดี เพื่อสร้างความแข็งแกร่งให้กับประเทศของตน ที่พร้อมจะยอมรับกระแสการเปลี่ยนแปลงของโลกได้ทันต่อสถานการณ์

จากสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงดังกล่าว ซึ่งส่งผลให้หน่วยงานภาครัฐและเอกชนจำเป็นต้องแสวงหารูปแบบหรือวิธีการ เพื่อนำพาองค์กรไปสู่ความสำเร็จ มีประสิทธิภาพ และการบริหารงานให้ทันต่อกระแสของความเปลี่ยนแปลงให้ทันสมัยโดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงเพื่อที่จะนำประเทศชาติให้มีการพัฒนาก้าวหน้า โดยเน้นถึงการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีหรือธรรมาภิบาล (Good Governance) เพื่อให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ส่งเสริมการเมืองภาคพลเมือง สิทธิและเสรีภาพของประชาชน การมีส่วนร่วมของประชาชนและการตรวจสอบอำนาจรัฐ เป็นต้น ทำให้ประชาชนเริ่มมีความสนใจตื่นตัวเกี่ยวกับธรรมาภิบาลยิ่งขึ้น และเป็นที่ยืนยันว่าหากประเทศไทยมีการนำหลักธรรมาภิบาลไปปรับใช้กับการปฏิบัติงานในภาครัฐภาคเอกชนและภาคประชาชนแล้วจะทำให้ประเทศมีการพัฒนาไปในทิศทางที่ดีและเกิดความเป็นธรรมในสังคม เศรษฐกิจและการเมือง

หลักธรรมาภิบาลในการบริหารกิจการบ้านเมืองมิใช่ของใหม่สำหรับสังคมทุกสังคมอันที่จริงหลักธรรมาภิบาลเป็นหลักการหรือกติกาในการบริหารประเทศและสังคมที่จำเป็นต้องมีอยู่คู่สังคมในทุกยุคทุกสมัยเพียงแต่มีการเรียกที่ต่างกันในแต่ละยุคสมัย หลักธรรมาภิบาลเป็นวิธีการ กติกาหรือหลักเกณฑ์ที่สังคมใดสังคมหนึ่งกำหนดขึ้น เพื่อให้การบริหารจัดการบ้านเมืองเป็นไปอย่างราบรื่นสงบสุข ซึ่งหลักการประเภทนี้จะปรากฏในทุกสังคมทุกยุคทุกสมัย กระแสของการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้เกิดขึ้นในประเทศไทยหลังวิกฤตเศรษฐกิจเมื่อ พ.ศ.2540 เป็นต้นมาประกอบกับการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองหลายครั้งในประเทศไทยมักมีการนำคำว่า ธรรมาภิบาลมากล่าว ด้วยเหตุที่ผู้ปกครองผู้มีอำนาจมิได้ยึดมั่นในหลักธรรมาภิบาลจนทำให้เกิดความเสียหายแก่บ้านเมืองดังนั้นคำว่าธรรมาภิบาลจึงมีความสำคัญมากขึ้น หลักธรรมาภิบาลเป็นหลักการสำคัญสำหรับการบริหารราชการแผ่นดินในยุคปัจจุบัน ซึ่งเป็นที่ยอมรับในระดับสากล องค์กรพัฒนาระดับสากลหลายองค์กรเผยแพร่หลักการและส่งเสริมให้รัฐบาลในประเทศต่าง ๆ นำหลักการเหล่านี้ไปใช้ในการยกระดับการบริหารราชการรัฐบาลในหลายประเทศยอมรับและนำหลักการเหล่านี้ไปประยุกต์ใช้ในการบริหารราชการแผ่นดินรวมถึงการประกาศให้เป็นหลักการสำหรับหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งในภาครัฐและองค์กรธุรกิจเอกชน สำหรับประเทศไทยได้นำหลักการเหล่านี้มาประยุกต์ใช้เพื่อส่งเสริมการบริหารราชการแผ่นดินให้สอดคล้องกับหลักประชาธิปไตยและเป็นไปตามกติกาสากล โดยได้กำหนดเป็นหลักการสำคัญในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยหลายฉบับรวมถึงรัฐธรรมนูญฉบับที่ใช้ในปัจจุบัน หลักธรรมาภิบาลยังถูกบรรจุไว้ในพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2545 และพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 โดยมุ่งหวังให้หน่วยงานภาครัฐทุกระดับนำหลักการเหล่านี้ไปพัฒนาและยกระดับมาตรฐานการบริหารราชการแผ่นดิน ซึ่งก็จะนำไปสู่เป้าหมายสูงสุด คือ เกิดประโยชน์สุขของประชาชน

สถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดราชบุรี เป็นหน่วยงานที่จัดการศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน การศึกษาต่อเนื่อง และการศึกษาตามอัธยาศัย ผู้บริหารสถานศึกษาทำหน้าที่บริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลภายใต้พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 โดยยึดหลักปฏิบัติตามข้อกำหนดของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.) แต่จากการปฏิบัติงานพบว่าการนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในสถานศึกษายังประสบปัญหา ยังมีการร้องเรียนเรื่องความโปร่งใสในการปฏิบัติหน้าที่อยู่ มีการร้องเรียนถึงเรื่องการจัดซื้อจัดจ้าง ความโปร่งใสในการปฏิบัติหน้าที่ เรื่อง พฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมต่อตำแหน่ง และการไม่ปฏิบัติตามระเบียบของทางราชการ จะเห็นได้ว่าการร้องเรียนในเรื่องของความโปร่งใสในการปฏิบัติหน้าที่มากขึ้น ทั้งที่สำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดราชบุรี ได้มีนโยบายรวมถึงการจัดการอบรมให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ได้นำหลักและแนวคิดเกี่ยวกับหลักธรรมาภิบาล มาปรับใช้ในการดำเนินงานมากขึ้นแล้วแต่บุคลากรบางส่วนยังไม่นำหลักการดังกล่าวมาปรับใช้อย่างเป็นรูปธรรม ทำให้การปฏิบัติงานเกิดปัญหาและข้อขัดแย้งอาจส่งผลไปถึงคุณภาพของการศึกษาต่ำลงด้วยส่งผลให้การดำเนินงานในสถานศึกษาเกิดความล่าช้า

จากสภาพปัญหาข้างต้น หากผู้บริหารในยุคปัจจุบันขาดหลักธรรมาภิบาลในการบริหารแล้ว การบริหารการศึกษาจะไม่ประสบผลสำเร็จ และขาดประสิทธิภาพในการทำงานส่งผลกระทบต่อคุณภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรในสถานศึกษาลดลง เพราะหลักธรรมาภิบาลเป็นเครื่องมือในการกำกับดูแลผู้บริหารให้บริหารการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพเป็นการปกครอง การบริหารจัดการควบคุมดูแลกิจการต่าง ๆ ให้เป็นไปตามครรลองธรรม หลักธรรมาภิบาลจึงมีความสำคัญสำหรับผู้บริหารในยุคปัจจุบันผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการศึกษาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดราชบุรี และ แนวทางการพัฒนาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดราชบุรีด้วย เพื่อที่จะนำข้อมูลที่ได้จากการวิจัยมาใช้ในการพัฒนาหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาและบุคลากรในสถานศึกษาซึ่งเป็นประโยชน์ในการพัฒนาสถานศึกษาสังคมและประเทศชาติต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อทราบการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดราชบุรี
2. เพื่อทราบแนวทางการพัฒนาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดราชบุรี

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากร

ประชากรสำหรับการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้อำนวยการสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดราชบุรี รองผู้อำนวยการสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดราชบุรี ผู้บริหารสถานศึกษา ข้าราชการครู พนักงานราชการทั่วไป ครูอาสาสมัคร ครู กศน.ตำบล รวมทั้งสิ้น 150 คน

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนประชากรสำหรับการวิจัยของบุคลากรในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดราชบุรี

ที่	ชื่อประชากร	ประชากร					
		ผู้บริหาร (คน)	ข้าราชการ (คน)	พนักงานราชการ			รวมทั้งสิ้น (คน)
				พนักงานราชการทั่วไป (คน)	ครูอาสาสมัคร (คน)	ครู กศน.ตำบล (คน)	
1.	บุคลากรในสถานศึกษาสังกัดสำนักงาน สกร.ประจำจังหวัดราชบุรี	5	23	2	23	97	150

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหารสถานศึกษา ข้าราชการครู พนักงานราชการทั่วไป ครูอาสาสมัคร ครู กศน.ตำบล จำนวนทั้งสิ้น 108 คน ซึ่งได้มาจากการเลือกตัวอย่างตามโอกาสทางสถิติ (Probability sampling) โดยผู้วิจัยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง ด้วยการเปิดตารางประมาณขนาดตัวอย่างของ เครจซีและมอร์แกน (Krejcie and Morgan)" แล้วเลือกตัวอย่างโดยใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งประเภท (Stratified random sampling) จำแนกตามตำแหน่งหน้าที่

ตารางที่ 2 แสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่างสำหรับการวิจัยของบุคลากรในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดราชบุรี

ที่	ชื่อกลุ่มตัวอย่าง	กลุ่มตัวอย่าง					
		ผู้บริหาร (คน)	ข้าราชการ (คน)	พนักงานราชการ			รวมทั้งสิ้น (คน)
				พนักงานราชการทั่วไป (คน)	ครูอาสาสมัคร (คน)	ครู กศน.ตำบล (คน)	
1.	บุคลากรในสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน สกร. ประจำจังหวัดราชบุรี	4	16	2	16	70	108

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เพื่อให้การดำเนินการวิจัยบรรลุวัตถุประสงค์ ผู้วิจัยได้ออกแบบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ มี 2 ประเภท คือ เป็นแบบสอบถาม (Opinionnaire) และแบบสัมภาษณ์ (interview) มีรายละเอียดดังนี้

1. แบบสอบถาม จำนวน 1 ฉบับ แบ่งออกเป็น 2 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ให้ข้อมูล มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (check list) เพื่อสอบถามข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถามได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง ปัจจุบันและประสบการณ์ทำงานในตำแหน่งปัจจุบัน

ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดราชบุรี ตามแนวทางของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.) ซึ่งเป็นแบบสอบถามชนิดจัดลำดับคุณภาพ 5 ระดับของ ลิเคิร์ต (Likert's rating scales) โดยผู้วิจัยได้กำหนดค่าน้ำหนัก ดังนี้

ระดับ 1 หมายถึง การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดราชบุรี อยู่ในระดับน้อยที่สุด มีค่าน้ำหนักเท่ากับ 1 คะแนน

ระดับ 2 หมายถึง การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้
ประจำจังหวัดราชบุรี อยู่ในระดับน้อย มีค่าน้ำหนักเท่ากับ 2 คะแนน

ระดับ 3 หมายถึง การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้
ประจำจังหวัดราชบุรี อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าน้ำหนักเท่ากับ 3 คะแนน

ระดับ 4 หมายถึง การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้
ประจำจังหวัดราชบุรี อยู่ในระดับมาก มีค่าน้ำหนักเท่ากับ 4 คะแนน

ระดับ 5 หมายถึง การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้
ประจำจังหวัดราชบุรี อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าน้ำหนักเท่ากับ 5 คะแนน

2. แบบสัมภาษณ์ เป็นแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi Structured Interview) ซึ่งมีลักษณะ
เป็นข้อคำถามปลายเปิดโดยผู้วิจัยได้พิจารณาผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามที่มีค่ามัธยฐานเลขคณิต
น้อยที่สุดในแต่ละด้านมาเป็นประเด็นในการ สัมภาษณ์ เพื่อทราบข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนา
การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดราชบุรี และ
รวบรวมด้วยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลวิจัยเรื่อง “การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงาน
ส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดราชบุรี” มีผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

พบว่าผู้ให้ข้อมูลจำนวน 92 คน คิดเป็นร้อยละ 85.19 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง
จำนวน 73 คน คิดเป็นร้อยละ 67.60 และเพศชาย จำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 17.59 กลุ่มอายุที่มีจำนวน
มากที่สุดคือ อายุระหว่าง 51–60 ปี จำนวน 34 คน คิดเป็นร้อยละ 31.50 รองลงมาคือ อายุระหว่าง 41–50 ปี
จำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 25.92 อายุระหว่าง 31–40 ปี จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 23.14 และอายุ
ไม่เกิน 30 ปี จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 5.6 โดยไม่มีผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอายุตั้งแต่ 61 ปีขึ้นไป
ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 82 คน คิดเป็นร้อยละ 75.92 รองลงมาคือ
ระดับปริญญาโท จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 9.27 และไม่มีผู้ตอบแบบสอบถามที่จบการศึกษาระดับ
ปริญญาเอก ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ดำรงตำแหน่งเป็นครูสอน.ตำบล จำนวน 70 คน คิดเป็นร้อยละ
64.84 รองลงมาคือครูอาสาสมัคร จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 12.96 ข้าราชการครู จำนวน 5 คน
คิดเป็นร้อยละ 4.63 ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 1.9 และพนักงานราชการทั่วไป
จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.92 กลุ่มที่มีประสบการณ์ทำงานในตำแหน่งปัจจุบันมากที่สุดคือ
ระยะเวลา 16–20 ปี จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 21.30 รองลงมาคือ ระยะเวลา 11–15 ปี จำนวน 18 คน
คิดเป็นร้อยละ 16.67, ตั้งแต่ 26 ปีขึ้นไป จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 16.67, ระยะเวลา 6–10 ปี

จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 14.82, ระยะเวลา 21–25 ปี จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 8.3 และระยะไม่เกิน 5 ปี จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 7.40

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดราชบุรี

ตารางที่ 3 ค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดราชบุรี

ข้อที่	การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำ จังหวัดราชบุรี	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1	หลักประสิทธิภาพ	4.11	0.71	มาก
2	หลักประสิทธิผล	4.19	0.70	มาก
3	หลักการตอบสนอง	4.08	0.67	มาก
4	หลักการรับผิดชอบต่อ/สามารถตรวจสอบได้	4.07	0.73	มาก
5	หลักเปิดเผย/โปร่งใส	4.11	0.79	มาก
6	หลักนิติธรรม	4.12	0.71	มาก
7	หลักความเสมอภาค	4.20	0.71	มาก
8	หลักการมีส่วนร่วม/การพยายามแสวงหาฉันทามติ	4.20	0.76	มาก
9	หลักการกระจายอำนาจ	4.13	0.76	มาก
10	หลักคุณธรรม/จริยธรรม	4.11	0.84	มาก
รวม		4.33	0.47	มาก

จากตารางที่ 3 พบว่า การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดราชบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับ มาก ($\bar{X}=4.33$, S.D.=0.47) แสดงให้เห็นว่าสถานศึกษามีการดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาลในระดับที่ดีและเป็นที่ยอมรับในทุกด้านเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปน้อยได้ดังนี้ หลักคุณธรรม/จริยธรรม ($\bar{X}=4.44$, S.D.=0.55) หลักความเสมอภาค ($\bar{X}=4.42$, S.D.=0.50) หลักการกระจายอำนาจ ($\bar{X}=4.40$, S.D.=0.45) หลักการตอบสนอง ($\bar{X}=4.38$, S.D.=0.45) หลักประสิทธิผล ($\bar{X}=4.35$, S.D.=0.45) หลักเปิดเผย/โปร่งใส ($\bar{X}=4.33$, S.D.=0.41) หลักการรับผิดชอบต่อ/สามารถตรวจสอบได้ ($\bar{X}=4.33$, S.D.=0.44) หลักนิติธรรม ($\bar{X}=4.30$, S.D.=0.42) หลักการมีส่วนร่วม/การพยายามแสวงหาฉันทามติ ($\bar{X}=4.24$, S.D.=0.49) หลักประสิทธิภาพ ($\bar{X}=4.12$, S.D.=0.58) จากค่ามัชฌิมเลขคณิตที่อยู่ในช่วง 4.12–4.44 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระหว่าง 0.41–0.58 สะท้อนว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นไปในทิศทางเดียวกัน

สรุปผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดราชบุรีโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับค่ามัธยฐานเลขคณิตจากมากไปน้อย คือ หลักความเสมอภาค หลักการมีส่วนร่วม/การพยายามแสวงหาฉันทามติ หลักประสิทธิผล หลักการกระจายอำนาจ หลักนิติธรรม หลักประสิทธิภาพ หลักเปิดเผย/โปร่งใส หลักคุณธรรม/จริยธรรม หลักการตอบสนอง หลักการรับผิดชอบต่อ/สามารถตรวจสอบได้ ตามลำดับ

2. แนวทางการพัฒนาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดราชบุรี ดังต่อไปนี้

2.1 ด้านหลักประสิทธิภาพ มีแนวทางในการพัฒนาดังนี้ แนวทางหลักคือการ "สังคายนาภารกิจ" ของสถานศึกษาใหม่ทั้งหมดโดยการทบทวนเพื่อยกเลิกหรือลดทอนงานที่ล้าสมัยซ้ำซ้อนและไม่จำเป็น ควบคู่กับการนำเทคโนโลยีมาใช้เพื่อลดขั้นตอนและภาระงานเอกสาร เพื่อเปลี่ยนทรัพยากรและงบประมาณที่เคยสูญเสียเปล่าไปกับงานที่ไม่ก่อให้เกิดมูลค่าให้นำกลับมาใช้ลงทุนใน "ภารกิจหลัก" (Core Mission) คือการพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างแท้จริง ซึ่งถือเป็นการบริหารที่โปร่งใสและคุ้มค่าที่สุด

2.2 ด้านหลักประสิทธิผล มีแนวทางในการพัฒนา ดังนี้ การพัฒนาสถานศึกษาให้มีการจัดการความเสี่ยงอย่างเหมาะสม จำเป็นต้องดำเนินงานอย่างเป็นระบบและบูรณาการทั่วทั้งองค์กร โดยมีแนวทางหลักคือการสร้างระบบบริหารความเสี่ยงที่ชัดเจนเริ่มจากการที่ผู้บริหารต้องสร้างความตระหนักและมอบหมายหน้าที่ความรับผิดชอบที่ชัดเจนให้แก่บุคลากรการระบุและประเมินความเสี่ยงรวบรวมข้อมูลจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องเพื่อค้นหาปัจจัยความเสี่ยงในทุกจากนั้นนำมาประเมินโอกาสและความรุนแรงของผลกระทบเพื่อจัดลำดับความสำคัญของความเสี่ยงการกำหนดกลยุทธ์การจัดการความเสี่ยง พิจารณาทางเลือกในการจัดการความเสี่ยงที่เหมาะสม

2.3 ด้านหลักตอบสนอง มีแนวทางในการพัฒนา ดังนี้ แนวทางการพัฒนาสถานศึกษาให้ตอบสนองความต้องการของผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียนั้น ต้องเริ่มจากการทำความเข้าใจกลุ่มผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายอย่างรอบด้าน พร้อมทั้งสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมและรับฟังความคิดเห็นอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง สถานศึกษาควรจัดทำช่องทางสื่อสารที่หลากหลายและเข้าถึงง่ายเพื่อรวบรวมข้อเสนอแนะและข้อคาดหวังในทุกมิติ จากนั้นจึงนำข้อมูลที่ได้รับมาวิเคราะห์เพื่อกำหนดทิศทางการพัฒนาที่สอดคล้องกับความต้องการด้านหลักสูตร ความปลอดภัย และการบริการ สุดท้ายต้องดำเนินการปรับปรุงหลักสูตร กิจกรรม และเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีบทบาทร่วมตัดสินใจในโครงการพัฒนาต่าง ๆ เพื่อให้การพัฒนาเกิดขึ้นอย่างแท้จริงและยั่งยืน

2.4 ด้านหลักการรับผิดชอบต่อ/สามารถตรวจสอบได้ มีแนวทางในการพัฒนา ดังนี้ การพัฒนาครูและบุคลากรให้มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ต้องเริ่มจากการปลูกฝังจิตสำนึกความเป็นครูและความภาคภูมิใจใน

วิชาชีพ พร้อมยึดมั่นในจรรยาบรรณและเป็นแบบอย่างที่ดีทั้งในและนอกเวลาราชการ สถานศึกษาควรสนับสนุนการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องเพื่อเพิ่มพูนความรู้ ทักษะ และความเชี่ยวชาญในการจัดการเรียนรู้ รวมถึงการวิจัยและสร้างนวัตกรรมเพื่อพัฒนาคุณภาพงาน การกำหนดเป้าหมายการทำงานที่ชัดเจนและการประเมินผลอย่างเป็นระบบจะช่วยให้บุคลากรตระหนักถึงความรับผิดชอบของตน ผู้บริหารต้องสร้างวัฒนธรรมองค์กรแห่งความรับผิดชอบ ผ่านการมอบหมายงานที่เหมาะสม การให้ข้อมูลย้อนกลับ และการโค้ชอย่างใกล้ชิด สุดท้ายการสร้างขวัญกำลังใจด้วยการยกย่องหรือให้รางวัลจะช่วยกระตุ้นให้บุคลากรทำงานด้วยความมุ่งมั่นและรับผิดชอบต่อภารกิจอย่างเต็มที่

2.5 ด้านหลักความเปิดเผย/โปร่งใส มีแนวทางในการพัฒนา ดังนี้ การพัฒนาครูและบุคลากรให้ปฏิบัติงานอย่างโปร่งใสต้องเริ่มจากการสร้างระบบการทำงานที่ชัดเจน มีคู่มือและระเบียบปฏิบัติครอบคลุมทุกภารกิจสำคัญเพื่อให้ตรวจสอบได้ทุกขั้นตอนสถานศึกษาควรส่งเสริมการยึดหลักธรรมาภิบาล พร้อมจัดให้มีการตรวจสอบภายในและใช้เทคโนโลยีดิจิทัลจัดเก็บข้อมูลที่ต้องการ การเปิดเผยข้อมูลสาธารณะ เช่น งบประมาณ แผนงาน และผลการดำเนินงาน จะช่วยให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการตรวจสอบอย่างโปร่งใส นอกจากนี้ต้องจัดช่องทางรับร้องเรียนที่ปลอดภัยและเปิดเผยเพื่อรายงานผลและรับฟังความคิดเห็นจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย สุดท้ายควรพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ด้านการเปิดเผยข้อมูลและเสริมบทบาทคณะกรรมการสถานศึกษาในการกำกับดูแลเพื่อสร้างความเชื่อมั่นต่อการดำเนินงานของสถานศึกษา

2.6 ด้านหลักนิติธรรม มีแนวทางในการพัฒนา ดังนี้ การพัฒนาสถานศึกษาให้บริหารงานตามกฎหมายต้องเริ่มจากการสร้างความรู้ความเข้าใจแก่บุคลากร โดยจัดทำฐานข้อมูลกฎหมายที่เข้าถึงง่ายและอบรมอย่างสม่ำเสมอ สถานศึกษาควรแปลงข้อกฎหมายที่ซับซ้อนให้เป็นคู่มือปฏิบัติงานที่นำไปใช้ได้จริงพร้อมบูรณาการกฎหมายเข้าสู่งานกำหนดนโยบายแผนงาน และการตัดสินใจทุกขั้นตอนอย่างเคร่งครัดต้องมีระบบตรวจสอบภายในเพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปตามระเบียบและกฎเกณฑ์ที่กำหนด นอกจากนี้ควรติดตามกฎหมายใหม่ ๆ เพื่อปรับใช้ได้ทันสถานการณ์ สุดท้ายต้องสื่อสารข้อมูลด้านกฎหมายแก่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเพื่อสร้างความถูกต้องโปร่งใสและความเชื่อมั่นต่อการบริหารงานของสถานศึกษา

2.7 ด้านหลักเสมอภาค มีแนวทางในการพัฒนา ดังนี้ การพัฒนาสถานศึกษาให้ปฏิบัติต่อทุกคนอย่างเท่าเทียมต้องเริ่มจากการประกาศนโยบายความเสมอภาคที่ชัดเจน พร้อมทบทวนกฎระเบียบให้เป็นกลางและปราศจากอคติสถานศึกษาควรมีมาตรการและช่องทางร้องเรียนเกี่ยวกับการเลือกปฏิบัติที่ชัดเจนและตรวจสอบได้ ส่งเสริมวัฒนธรรมการยอมรับความหลากหลายโดยบูรณาการเนื้อหาเรื่องความแตกต่างในหลักสูตรและอบรมบุคลากรให้ปฏิบัติงานโดยไร้อคติ การบริหารจัดการต้องจัดสรรทรัพยากรและโอกาสอย่างเป็นธรรมตามความจำเป็นของผู้เรียนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง นอกจากนี้ควรเปิดพื้นที่ให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นอย่างเท่าเทียมเพื่อให้สถานศึกษาเป็นพื้นที่ปลอดภัยและส่งเสริมความเสมอภาคอย่างแท้จริง

2.8 ด้านหลักการมีส่วนร่วม/การพยายามแสวงหาฉันทามติ มีแนวทางในการพัฒนาสถานศึกษาให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีส่วนร่วมอย่างแท้จริงต้องสร้างกลไกการทำงานร่วมกันตั้งแต่การวางแผนจนถึงการ

ประเมินผล โดยเสริมบทบาทคณะกรรมการสถานศึกษาให้แข็งแกร่งและจัดเวทีสาธารณะรับฟังความคิดเห็นจากชุมชนอย่างสม่ำเสมอ สถานศึกษาควรเปิดโอกาสให้ผู้ปกครอง ชุมชน และศิษย์เก่ามีส่วนร่วมในการดำเนินงาน เช่น การเป็นอาสาสมัคร วิทยากร หรือคณะทำงานในโครงการต่าง ๆ เพื่อสนับสนุนทรัพยากรและความเชี่ยวชาญภายนอกนอกจากนี้ต้องเผยแพร่ข้อมูลผลการปฏิบัติงานและงบประมาณอย่างโปร่งใส พร้อมจัดให้มีกลไกตรวจสอบและประเมินผลร่วมกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย รวมถึงช่องทางร้องเรียนที่เชื่อถือได้ การมีส่วนร่วมที่รอบด้านเช่นนี้จะช่วยพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

2.9 ด้านหลักการกระจายอำนาจ มีแนวทางในการพัฒนา ดังนี้ การพัฒนาสถานศึกษาให้มีโครงสร้างการปฏิบัติงานที่เหมาะสมต้องเริ่มจากการวิเคราะห์ภารกิจหลักและออกแบบโครงสร้างองค์กรให้ยืดหยุ่นชัดเจนและไม่ซับซ้อนเกินไป โดยกำหนดหน้าที่และความรับผิดชอบของแต่ละฝ่ายอย่างเป็นระบบ สถานศึกษาควรจัดกลุ่มงานตามความเชี่ยวชาญและมอบหมายงานที่ไม่ใช่งานสอนให้บุคลากรที่เหมาะสม เพื่อให้ครูสามารถทุ่มเทเวลาให้ภารกิจการสอนได้อย่างเต็มที่ พร้อมทั้งส่งเสริมการทำงานร่วมกันผ่านคณะทำงานข้ามฝ่ายในโครงการสำคัญต้องมีการกำกับดูแลและทบทวนโครงสร้างองค์กรเป็นประจำ มีสายการบังคับบัญชาที่ชัดเจนและประเมินความเหมาะสมอย่างน้อยปีละครั้ง สุดท้ายควรสร้างบรรยากาศการทำงานที่ส่งเสริมความร่วมมือและการสื่อสารเพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างราบรื่นและมีประสิทธิภาพ

2.10 ด้านหลักคุณธรรม/จริยธรรม มีแนวทางในการพัฒนาดังนี้ การพัฒนาผู้บริหาร ครู และบุคลากรให้มีจิตสำนึกความรับผิดชอบต่ออย่างมีศีลธรรมและคุณธรรมต้องทำอย่างเป็นระบบ โดยเริ่มจากการปลูกฝังคุณธรรมและจรรยาบรรณผ่านการอบรมและการเป็นแบบอย่างของผู้บริหาร สถานศึกษาควรสร้างระบบความรับผิดชอบต่อธรรมาภิบาลที่โปร่งใสโดยกำหนดขอบเขตหน้าที่ตัวชี้วัดและแนวทางบริหารความขัดแย้งทางผลประโยชน์อย่างชัดเจน ต้องประเมินพฤติกรรมด้านจริยธรรมควบคู่กับผลการปฏิบัติงานเพื่อให้บุคลากรตระหนักถึงมาตรฐานทางคุณธรรมอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ควรมีระบบยกย่องเชิดชูเกียรติสำหรับผู้ที่ปฏิบัติงานด้วยคุณธรรมโดดเด่น พร้อมทั้งจัดกลไกให้คำปรึกษาและการดำเนินการทางวินัยอย่างเป็นธรรมเพื่อพัฒนาบุคลากรให้เป็นที่ยศรัทธาของสังคม

อภิปรายผลการวิจัย

จากข้อค้นพบของการวิจัยเรื่อง การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดราชบุรี ผู้วิจัยได้นำไปสู่การอภิปรายผลการวิจัย ดังนี้

1. ผลการวิจัยพบว่า การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดราชบุรี ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ผลการวิจัยที่พบว่า การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดราชบุรีอยู่ในระดับสูงไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่คาดว่าจะอยู่ในระดับปานกลาง อาจเป็นเพราะสถานศึกษาเหล่านี้เป็นนิติบุคคลของรัฐที่มีการให้บริการการศึกษาทุกระดับแก่ประชาชน ภายใต้กรอบกฎหมายและหลักธรรมาภิบาลของภาครัฐที่ชัดเจน ทั้ง

พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 และรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2560 ที่กำหนดให้การบริหารประเทศต้องยึดหลักธรรมาภิบาล สำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดราชบุรีจึงนำหลักดังกล่าวมาบูรณาการในการดำเนินงานทุกด้านของสถานศึกษา ทั้งวิชาการ งบประมาณ บุคลากร และงานทั่วไป ภายใต้แนวคิดการจัดการศึกษาที่มุ่งพัฒนานักศึกษาให้เป็นคนดี คนเก่ง และมีความสุข การดำเนินงานตามหลักการเหล่านี้ช่วยยกระดับประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการบริหาร ส่งผลให้ภาพรวมการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลอยู่ในระดับที่สูงกว่าที่คาดการณ์ไว้ซึ่งส่งผลให้การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษาโดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของนำชัย ราตรีโชติ ได้ศึกษาเรื่องการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนเสนา “เสนาประสิทธิ์” ผลการวิจัยพบว่าการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนเสนา “เสนาประสิทธิ์” ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของทัศนีย์ วิวัฒน์ชานนท์ ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนภัทรญาณวิทยา ผลการวิจัยพบว่าการใช้ธรรมาภิบาลในโรงเรียนภัทรญาณวิทยา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากและสอดคล้องกับงานวิจัยของพัชชรินทร์ ทิพย์จันทร์ ได้ศึกษาเรื่อง การใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาบ้านใหม่ ผลการวิจัยพบว่าการใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาบ้านใหม่ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

2. แนวทางการพัฒนาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดราชบุรี ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัยที่ตั้งไว้โดยแยกเป็นรายด้านพบว่า

2.1 ด้านหลักประสิทธิภาพ พบว่าสถานศึกษาควรมีการวางแผนงานหรือโครงการเป็นแนวปฏิบัติที่ชัดเจน ในการนำแผนไปปฏิบัติในการดำเนินงาน ในด้านการเตรียมบุคคล งบประมาณ วิธีการและวัสดุอุปกรณ์ ก่อนการดำเนินการควรมีการชี้แจงให้ผู้รับผิดชอบและผู้ปฏิบัติงานมีความเข้าใจเกี่ยวกับแนวทางในการดำเนินงาน แนะนำปรึกษามีการควบคุมการปฏิบัติงานและการรายงานผล ตลอดจนการปรับปรุงแก้ไขการปฏิบัติงานให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน เพื่อบรรลุเป้าหมายและใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุดอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมยศ สุวรรณชัย ได้ศึกษาเรื่อง แนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 พบว่าควรจัดการควบคุมการใช้ทรัพยากร ทางการศึกษาอย่างประหยัดและคุ้มค่า เกิดประโยชน์สูงสุดในการจัดการศึกษา เช่น ให้มีการสอบราคา เปรียบเทียบราคาที่หลากหลายเพื่อสร้างทางเลือกในการใช้งบประมาณให้สามารถคุ้มค่ากับการจัดการศึกษา และสอดคล้องกับนิโมตา (Nimota) ได้ศึกษาเรื่องธรรมาภิบาลในระบบการศึกษา และการบริหารจัดการของโรงเรียนในรัฐควารา ประเทศไนจีเรีย ผลการวิจัยพบว่าการจัดการทรัพยากร ความรับผิดชอบ และการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของการบริหารจัดการโรงเรียนในประเทศไนจีเรียเป็นความสัมพันธ์เชิงบวกมีข้อเสนอแนะให้รัฐบาลส่งเสริมและดำเนินการให้มีการจัดสรรทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ มีความรับผิดชอบ รวมทั้งรับฟังเสียงของประชาชนผ่านการตัดสินใจแบบมีส่วนร่วม นำไปสู่การให้ความสำคัญกับการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพของโรงเรียนไนจีเรีย

2.2 ด้านหลักประสิทธิผล พบว่า สถานศึกษาควรมีการส่งเสริมให้การจัดการความเสี่ยง ควรจัดอบรมบุคลากรเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจเรื่องการจัดการความเสี่ยง ในการกำหนดแผน นโยบาย โครงสร้างและกระบวนการ รวมถึงการระบุความเสี่ยงและระดับที่สามารถยอมรับได้ เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกัน และนำมาใช้ในการบริหารงานในชีวิตประจำวันได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นิตยา สุธยอด ได้ศึกษา เรื่อง การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษาขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 4 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีการกำหนดแผนงาน เป้าหมายเพื่อบรรลุ วัตถุประสงค์ที่เป็นไปตามลักษณะเฉพาะมีการกำหนดแนวทางการดำเนินงานที่ชัดเจนสามารถปฏิบัติได้ มีการ ติดตามประเมินผลเพื่อปรับปรุงแนวทาง การปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง มีการถ่ายทอดแผนงาน เป้าหมายของ องค์การให้บุคลากรทราบและผู้บริหารสถานศึกษามีการกำหนดแนวทางการดำเนินงานที่มีคุณภาพเกิดผล สัมฤทธิ์ได้

2.3 ด้านหลักตอบสนอง พบว่าสถานศึกษาควรจัดทำข้อมูลสารสนเทศของนักเรียนและผู้มีส่วนได้ ส่วนเสีย โดยใช้ข้อมูลด้านความต้องการ ความคาดหวังและความนิยมชมชอบของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ทั้งในอดีต และปัจจุบันเพื่อนำข้อมูลมากำหนดแผนกลยุทธ์และทิศทางของการดำเนินงาน ให้สอดคล้องต่อความต้องการ ของผู้รับบริการ สถานศึกษาควรมีการจัดระบบบริการ การเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร การให้บริการ การรับฟังความ คิดเห็น การรับข้อร้องเรียนต่าง ๆ มากขึ้นเพื่อความสะดวกรวดเร็วของผู้รับบริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ซึ่ง สอดคล้องกับงานวิจัยของ นำชัย ราตรีโชติ ได้ศึกษาวิจัยการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในโรงเรียนเสนา “เสนาประสิทธิ์” พบว่ากระบวนการบริหารในโรงเรียนเสนา “เสนาประสิทธิ์” ให้บริการแก่ประชาชน ผู้ปกครองด้วยความรวดเร็วถูกต้อง อันส่งผลให้เกิดความเชื่อมั่นให้แก่ผู้รับบริการ มีช่องทางการติดต่อสื่อสารที่ หลากหลายเช่นเว็บไซต์ของทางโรงเรียน หน้าเพจเฟซบุ๊กของทางโรงเรียนที่มีการติดต่อสื่อสารกับผู้เกี่ยวข้อง อยู่เสมอ หรือในช่องทางการติดต่อทางแอปพลิเคชันไลน์ที่ครูผู้สอนสามารถติดต่อสื่อสารกับทางผู้ปกครองได้ โดยตรงจึงทำให้ผู้รับบริการได้รับประโยชน์และตอบสนองความต้องการได้เป็นอย่างดี

2.4 ด้านหลักการรับผิดชอบ/สามารถตรวจสอบได้ พบว่าสถานศึกษาควรมีการวิเคราะห์ปัญหา และสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้นในการดำเนินงาน รวบรวมเป็นข้อมูลสารสนเทศที่เป็นระบบ เพื่อเป็นแนวทางใน การป้องกันและแก้ไขปัญหที่อาจขึ้นรวมถึงการบริหารจัดการความเสี่ยงได้อย่างยั่งยืน และสถานศึกษาควรมี คู่มือแผนการดำเนินงานความปลอดภัยในสถานศึกษาซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุรัสวดี คุ่มสุพรรณ ได้ ศึกษาวิจัยเรื่องการศึกษาสภาพและแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3 พบว่าควรจัดทำคู่มือขั้นตอนใน การแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ไว้อย่างเป็นขั้นตอน เพื่อเป็นมาตรการป้องกันภัยให้แก่บุคลากรนำไปใช้เวลาที่เกิด ปัญหาต่าง ๆ ในหน่วยงานได้อย่างทันท่วงที

2.5 ด้านหลักความเปิดเผย/โปร่งใส พบว่าสถานศึกษาควรมีการอำนวยความสะดวกในการเข้าถึง ข้อมูลข่าวสาร สามารถตรวจสอบการดำเนินการของสถานศึกษาได้ ควรพัฒนาระบบการเผยแพร่ให้มี

ประสิทธิภาพ เช่น การจัดทำเพจประชาสัมพันธ์เว็บไซต์ของโรงเรียนสารสนเทศของโรงเรียน การติดป้ายประชาสัมพันธ์หน้าโรงเรียน การประชาสัมพันธ์เสียงตามสายในชุมชน หรือสื่อสารผ่านทางผู้นำชุมชน เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของณัฐชัย ช่อมะเขียม ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลสากลของกลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาโนนสัง 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 พบว่า ผู้บริหารควรจัดให้มีการรายงานผลการปฏิบัติงานประจำปีต่อครูและบุคลากรได้ทราบและสามารถตรวจสอบได้

2.6 ด้านหลักนิติธรรม พบว่าสถานศึกษาควรจัดทำคู่มือการปฏิบัติราชการให้สอดคล้องกับระเบียบของราชการ โดยมีการร่วมกันวางกรอบแนวปฏิบัติ ข้อบังคับ ข้อตกลงต่าง ๆ ให้เป็นที่ยอมรับของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับสถานศึกษา เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติราชการและควรให้ความรู้ครูและบุคลากรเรื่องกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับต่าง ๆ ที่ใช้ในการปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอ และส่งเสริมให้ครูและบุคลากรปฏิบัติตามกฎระเบียบของสถานศึกษาอย่างเคร่งครัด และต้องมีการลงโทษผู้ที่ทำผิดกฎระเบียบข้อบังคับอย่างจริงจัง รวมถึงการปรับปรุงกฎระเบียบที่กำหนดขึ้นให้เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการประชุม เพื่อแนะนำและให้ความรู้แก่คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเกี่ยวกับกฎระเบียบ และข้อบังคับของสถานศึกษาซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพระลิ่ง ขวโน ที่ได้ศึกษา เรื่องการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 2 พบว่า ผู้บริหารควรส่งเสริมการรณรงค์การเรียนรู้ปลูกฝังจิตสำนึกและการให้ความสำคัญการปฏิบัติตามระเบียบราชการ และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ผู้บริหารต้องกำกับดูแลบุคลากรภายในสถานศึกษาให้ปฏิบัติตามกฎระเบียบวินัยของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสถานศึกษา

2.7 ด้านหลักเสมอภาค พบว่าผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนควรยึดหลักการครองตน ครองคน ครองงานมาใช้ในการปฏิบัติงานในสถานศึกษามีการส่งเสริมให้ครูและบุคลากรในสถานศึกษา ยึดหลักความเป็นธรรมเท่าเทียมในการปฏิบัติงาน และสถานศึกษาควรกำหนดนโยบายและหลักเกณฑ์การมอบหมายอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบให้ชัดเจน ตามความรู้ความสามารถของบุคลากรในสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พงษ์ธร สิงห์พันธ์ ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำนาจเจริญ พบว่าควรมีการสั่งการต่อผู้ใต้บังคับบัญชา มอบหมายงานโดยเลือกพิจารณาจากความรู้ ความสามารถของบุคลากรเป็นหลัก

2.8 ด้านหลักการมีส่วนร่วม/การพยายามแสวงหาฉันทามติ พบว่าในการดำเนินงานของสถานศึกษาควรเปิดโอกาสให้หน่วยงานและภาคีเครือข่ายทั้งภาครัฐและเอกชนมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาร่วมในการแสดงความคิดเห็น ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมกำหนดวิสัยทัศน์ ร่วมในการจัดทำแผนกลยุทธ์ของสถานศึกษา รวมถึงการวางแผนและตัดสินใจในการดำเนินงานในสถานศึกษา เพื่อเสริมสร้างความร่วมมือและประสานงานในกิจกรรมการดำเนินงานของสถานศึกษา และควรส่งเสริมให้บุคลากรและนักศึกษาเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของทัศนีย์ วิวัฒน์ขานนท์ ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารตามหลัก

ธรรมาภิบาลของโรงเรียนภัทรญาณวิทยา พบว่า ผู้บริหารควรเปิดโอกาสให้บุคลากรและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกคนสามารถแสดงความคิดเห็นรับฟังความคิดเห็น ยอมรับความคิดเห็นที่เกิดจากความขัดแย้งและร่วมแก้ปัญหาต่าง ๆ ตามความเหมาะสมโดยมีใจเป็นกลาง สามารถโต้แย้งได้อยู่บนพื้นฐานของเหตุและผล มีการประชุมหารือยุติแก้ปัญหาพร้อมกันทั้งโรงเรียนและทำให้ได้ข้อสรุปในการปฏิบัติงาน คิดบวกในการสร้างความสามัคคีในหมู่คณะและสอดคล้องกับงานวิจัยของไมทิลี (Mythili) ได้ศึกษาเรื่องหลักธรรมาภิบาลและความเป็นผู้นำเพื่อผลสำเร็จที่มีคุณภาพที่สูงขึ้นในโรงเรียน เสริมสร้างความร่วมมือและประสานงานการบริหารระดับเขต จัดตั้งเครือข่าย สร้างเครือข่ายผู้นำในระดับโรงเรียน และเผยแพร่นวัตกรรมและแนวปฏิบัติที่ดีไปยังโรงเรียนทุกแห่งในภูมิภาค ผู้บริหารนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในสถานศึกษาโดยนำวิสัยทัศน์ของรัฐบาลสู่การปฏิบัติมีส่วนร่วมใน การพัฒนาวิชาชีพครู การสร้างบรรยากาศสำหรับการทดลอง การกระจายเวลาอย่างเท่าเทียมกันระหว่างกิจกรรมทางวิชาการ การบริหาร และการสร้างเครือข่ายกับเจ้าหน้าที่ระดับอำเภอและระดับรัฐเพื่อพัฒนาโรงเรียน โดยอาศัยกระบวนการเหล่านี้ในทุกระดับ หลักธรรมาภิบาลจึงทำหน้าที่เป็นวิธีการหนึ่งในการนำหลักธรรมาภิบาลเครือข่ายไปใช้อย่างเหมาะสม

2.9 ด้านหลักการกระจายอำนาจ พบว่าสถานศึกษาควรกำหนดขอบเขตของภาระงานที่เกี่ยวข้องเพื่อทำให้เกิดประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานมากยิ่งขึ้น และสถานศึกษาควรมีการกระจายอำนาจให้หัวหน้าฝ่ายต่าง ๆ มีคำสั่งมอบหมายงานภารกิจเพื่อให้เกิดความชัดเจนในการปฏิบัติงานและให้สิทธิ์ในการตัดสินใจในการดำเนินงานตามหน้าที่ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พัสสรินทร์ ทิพย์จันทร์ ได้ศึกษา เรื่อง การใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาบ้านใหม่ พบว่าผู้บริหารควรวิเคราะห์ภารกิจขององค์กร วิเคราะห์บุคลากร มอบหมายงานให้เหมาะสมกับความรู้และความสามารถของบุคลากร หรือใช้วิธีการหมุนเวียนเปลี่ยนงาน (Job Rotation) ควรมอบหมายงานให้เป็นคำสั่งอย่างชัดเจนและมีขอบข่ายของงานให้ผู้ปฏิบัติหน้าที่ได้ศึกษา ผู้บริหารควรมอบอำนาจในการตัดสินใจให้แก่ผู้ปฏิบัติงานควรมีการติดตามผลการดำเนินงาน ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานและควรส่งเสริมให้มีการพัฒนาบุคลากรต่อไป และสอดคล้องกับงานวิจัยของเนียมห์ (Niamh) ได้ศึกษาเรื่องการใช้หลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษา พบว่าบทบาทและหน้าที่ความรับผิดชอบในการดูแลโรงเรียนว่าความสำเร็จหรือประสิทธิผลของโรงเรียนนั้นขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์ระหว่างฝ่ายบริหารกับสมาชิกในโรงเรียน อิทธิพลของฝ่ายบริหารและหัวหน้างานมีความสำคัญต่อระบบความคิดและการทำงาน ควรมีการกระจายอำนาจอย่างเท่าเทียมกันในการปฏิบัติงานเพื่อให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและเกิดความคุ้มค่าในการทำงาน

2.10 ด้านหลักคุณธรรม/จริยธรรม พบว่าผู้บริหารควรนำหลักธรรมมาเป็นหลักในการบริหารงาน เช่น สังคหวัตถุธรรม พรหมวิหารธรรม สปัปปีสธรรม เป็นต้น เพื่อสร้างแรงจูงใจให้บุคลากรได้ปฏิบัติงานอย่างมีความสุขเกิดความร่วมมือในการทำงาน ส่งผลให้การปฏิบัติงานเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล ควรมีนโยบายยกย่องบุคลากรที่มีปฏิบัติงานที่มีคุณธรรมจริยธรรม เพื่อเป็นขวัญและกำลังใจต่อผู้ใต้บังคับบัญชา และแจ้งต่อคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานให้เป็นที่ยอมรับของชุมชนและน่าเชื่อถือได้ ซึ่งสอดคล้องกับ

งานวิจัยของ ปริญญา ยกพล ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารกับความพึงพอใจของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร พบว่าผู้บริหารโรงเรียนควรมีพฤติกรรมที่ถูกต้องภายในกรอบของคุณธรรมจริยธรรมไม่ใช่เพียงถูกต้องตามกฎหมายเท่านั้น ต้องปฏิบัติราชการด้วยจิตสำนึก รับผิดชอบต่อหน้าที่อย่างมีศีลธรรมคุณธรรมและเป็นไปตามความคาดหวังของสังคม รวมทั้งยึดมั่นในค่านิยมหลักของมาตรฐานจริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพ ทำให้ผู้ใต้บังคับบัญชาเกิดศรัทธาก่อให้เกิดความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน ทำให้ผู้ร่วมงานทุกคนเกิดความเชื่อมั่นในตัวผู้บริหารด้านหลักคุณธรรมจริยธรรม

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาเรื่อง การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดราชบุรี ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเพื่อเป็นแนวทางในการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดราชบุรี และเป็นแนวทางในการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

ข้อเสนอแนะทั่วไป

การวิจัยเรื่อง การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดราชบุรี ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังต่อไปนี้

1. จากผลการศึกษาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดราชบุรี พบว่าในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ควรจัดทำแผนการนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษาอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ เพื่อส่งเสริมการปฏิบัติงานของครูและบุคลากรทางการศึกษาให้เข้าใจแนวทางและกรอบการประเมินที่เป็นมาตรฐาน การดำเนินงานดังกล่าวช่วยยกระดับคุณธรรม ความโปร่งใส และภาพลักษณ์ของสถานศึกษา มุ่งให้เกิดประโยชน์ต่อประชาชนและส่วนรวม พร้อมลดโอกาสการทุจริตและประพฤติมิชอบ นอกจากนี้ควรคัดเลือกสถานศึกษาที่มีผลการดำเนินงานดีเป็นต้นแบบในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล

2. จากผลการวิจัยพบว่าการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดราชบุรี ด้านหลักการมีส่วนร่วม/การพยายามแสวงหาฉันทามติ มีค่ามัธยฐานคณิตน้อยที่สุด ดังนั้นในการดำเนินงานของสถานศึกษาควรเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการบริหาร ทั้งการแสดงความคิดเห็นร่วมกันกำหนดวิสัยทัศน์และร่วมจัดทำแผนกลยุทธ์รวมถึงการวางแผนและตัดสินใจในการดำเนินงานและตรวจสอบผลการปฏิบัติ เพื่อสร้างความเข้าใจและฉันทามติร่วมกันระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสียโดยเฉพาะกลุ่มที่ได้รับผลกระทบโดยตรงสถานศึกษาควรประชาสัมพันธ์ผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องผ่านช่องทางต่าง ๆ เช่น เว็บไซต์ เพจ เครือข่ายชุมชน หรือผู้นำท้องถิ่น เพื่อให้ผู้ปกครองและชุมชนรับทราบและมีส่วนร่วมในกระบวนการบริหารอย่างแท้จริง

3. จากผลการวิจัยพบว่าการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดราชบุรีพบว่าด้านหลักนิติธรรม มีค่ามัธยฐานเลขคณิตอยู่ในลำดับรองสุดท้ายดังนั้นสถานศึกษาควรให้ความสำคัญในการร่วมกันวางกรอบแนวปฏิบัติข้อบังคับข้อตกลงต่าง ๆ ให้เป็นที่ยอมรับของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับสถานศึกษาโดยจัดทำเป็นคู่มือปฏิบัติราชการของสถานศึกษาที่สอดคล้องกับระเบียบของราชการเพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติราชการรวมถึงการปรับปรุงกฎระเบียบที่กำหนดขึ้นให้เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะของการวิจัยข้างต้น จึงขอเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

1. ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำจังหวัดราชบุรีควรมีการศึกษาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา

2. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา

รายการอ้างอิง

- ถวิลวดี บุรีกุล. (2561). *หลักธรรมาภิบาลจากแนวคิดสู่การปฏิบัติในสังคมไทย*. กรุงเทพฯ: สถาบันพระปกเกล้า.
- ทิวากร แก้วมณี. (2559). *ธรรมาภิบาล*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์สยามปริทัศน์.
- ธงชัย คล้ายแสง. (2562). หลักธรรมาภิบาลกับการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่. *วารสารวิจัยวิชาการ*, 2(2), 187.
- พีรพล ไทยทอง. (2560). ธรรมาภิบาลกับการบริหารงานภาครัฐยุคใหม่ไทยแลนด์ 4.0. *วารสาร มจร. สังคมศาสตร์ปริทรรศน์*, 6(2), 608.
- วิภาส ทองวิสุทธิ. (2551). *การบริหารจัดการที่ดี*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์อินทภาส.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ. (2562). ผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงอย่างพลิกผันต่อการบริหารราชการ. *วารสารข้าราชการ*, 61(2), 4.
- อรพินท์ สฟโซคชัย. (2564). *ถอดรหัสธรรมาภิบาลท้องถิ่น*. กรุงเทพฯ: สถาบันพระปกเกล้า.
- Al-Qa'oud, M. M. (2016). The requirements of good governance at schools of public education for girls in Al Madinah Al Munawarah from the viewpoint of female school principals. *Scientific Research Journal*, 4.
- Best, J. W. (1983). *Research in education* (4th ed.). Englewood Cliffs, NJ: Prentice Hall, Inc.
- Brennan, N. (2011). *Applying principles of good governance in a school board context* [Ed.D. dissertation, University College Dublin].
- Likert, R. (1963). *The human organization*. New York, NY: McGraw-Hill.

- Lunenburg, F. C., & Ornstein, A. C. (2022). *Educational administration: Concepts and practices* (7th ed.). California: SAGE Publications.
- Mythili, N. (2023). Governance and leadership for achieving higher quality in school education: A study of Sikkim. Retrieved July 4, from <https://journals.sagepub.com/doi/abs/10.1177/0019556119844585>
- Nimota, A. (2019). Good governance issues in education system and management of secondary schools in Kwara State, Nigeria. *eJournal of Education Policy*.